

**МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ, ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО  
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ  
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ЕКОЛОГІЧНОГО  
ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

В. о. директора  
академік НАН України, доктор  
фізико-математичних наук, професор



О.І. Бондар

2026 р.

**ПОЛОЖЕННЯ**  
**про організацію інклюзивного навчання в ДНУ**  
**«Інститут екологічного відновлення та розвитку України»**

Ухвалено Вченою радою  
Державної наукової установи «Інститут  
екологічного відновлення та розвитку  
України»  
(протокол № 1-26 від 22 січня 2026 р.)

Київ –2026

# 1 Загальні положення

1.1 Рівень розвитку цивілізації суспільства залежить від його ставлення до людини як найвищої цінності і вимагає поваги, толерантності, доброзичливого ставлення до всіх, а особливо до людей з інвалідністю. Впровадження інклюзії в Україні здійснюється на підставі міжнародних стандартів та загальних цінностей.

Основною ідеєю в інклюзивному підході є те, що не особистість має підлаштовуватися до суспільних, соціальних, економічних відносин, а суспільство має створити належні умови для задоволення особливих потреб кожної особистості.

Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами (далі – Положення) в Державній науковій установі «Інститут екологічного відновлення та розвитку України» (далі – Інститут) розроблено відповідно до Конституції України, Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 635, Порядку забезпечення допоміжними засобами для навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1289 та Плану заходів на 2023-2024 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.04.2023 р. №372-р., інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері освіти соціального захисту та соціальної реабілітації здобувачів з особливими потребами.

Положення визначає організаційні засади інклюзивного навчання з метою реалізації права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття якісної вищої освіти третього освітньо-наукового рівня (аспірантів) з урахуванням потреб та можливостей таких осіб.

Інститут надає освітні послуги здобувачам освіти на рівній основі, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, віросповідання, а також від інших обставин із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів освіти, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності), що надається інклюзивно-ресурсним центром.

Основні поняття, що використовуються у Порядку:

*особа з інвалідністю* – особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист;

*маломобільні групи населення* – люди, що відчують труднощі при самостійному пересуванні, одержанні послуги, необхідної інформації або при

орієнтуванні в просторі. До маломобільних груп населення віднесені: інваліди, люди з тимчасовим порушенням здоров'я, вагітні жінки, люди старшого (похилого) віку, інші особи, які не можуть самотійно пересуватися (ДБН В2.2-17:2006 «Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення»).

## 1.2 Організаційне забезпечення інклюзивного навчання

Організація інклюзивного навчання в Інституті забезпечується структурним підрозділом або відповідальною особою, які визначаються наказом директора Інституту.

До повноважень такого підрозділу / відповідальної особи належить:

- координація організації інклюзивного навчання;
- прийом та розгляд звернень здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;
- взаємодія з науково-педагогічними працівниками щодо адаптації освітнього процесу;
- організація супроводу здобувачів освіти;
- моніторинг умов доступності освітнього середовища;
- забезпечення інформування здобувачів освіти про доступні послуги підтримки

## 2 Організація інклюзивного навчання

2.1 Основою здобуття вищої освіти третього освітньо-наукового рівня є державні освітні стандарти, які є обов'язковими для всіх здобувачів освіти, незалежно від стану їхнього здоров'я чи особливих освітніх потреб. Інститут гарантує створення умов, за яких загальні академічні вимоги не дискримінуватимуть здобувачів із особливими освітніми потребами. Організація освітнього процесу для здобувачів освіти з особливими потребами включає перелік вимог, які враховують їхні можливості та потреби, на основі яких створюється інклюзивне освітнє середовище.

2.2 Залежно від потреб здобувача з особливими освітніми потребами, планується організація освітнього процесу, спрямована на:

- корекцію організації освітнього процесу (графік, форми, формат);
- широке впровадження індивідуальних освітніх траєкторій для врахування потреб і можливостей кожного учасника освітнього процесу;
- забезпечення гнучкості освітніх програм, урізноманітнення навчальних методик, врахування особливостей здобувачів освіти у засвоєнні матеріалу (сприйняття, засвоєння та відтворення інформації);
- зміну методів, методик та підходів до навчання;
- забезпечення гнучкості адміністрування та пошук ефективних управлінських рішень;
- приведення території Інституту, будівель, споруд і приміщень у відповідність із державними будівельними нормами, стандартами та правилами. Якщо наявні будівлі, споруди та приміщення неможливо адаптувати для потреб осіб з інвалідністю, здійснюється їх розумне пристосування з урахуванням принципів універсального дизайну;

– відповідну підготовку науково-педагогічних працівників і адміністрації для забезпечення інтеграції нових освітніх методик і допоміжних технологій у щоденну практику;

– надання підтримки усім учасникам освітнього процесу.

### 2.3. Порядок звернення здобувачів освіти

Здобувач освіти з особливими освітніми потребами або його законний представник має право звернутися до Інституту із заявою щодо забезпечення інклюзивного навчання.

Заява подається до структурного підрозділу або відповідальної особи, визначеної наказом директора Інституту, та може супроводжуватися:

– індивідуальною програмою реабілітації особи з інвалідністю (за наявності);

– висновком про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності);

– іншими документами, що підтверджують особливі освітні потреби.

Рішення щодо організації інклюзивного навчання приймається Інститутом у строк, визначений внутрішніми нормативними документами, та оформлюється відповідним розпорядчим актом.

## 3 Інклюзивні групи

3.1 Інклюзивна група створюється на підставі письмового звернення здобувача освіти з особливими освітніми потребами, а також індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності), іншої документації, що підтверджує наявність в особи особливих освітніх потреб.

3.2 Гранична чисельність здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в одній групі визначається, виходячи з індивідуальних особливостей освітньо-наукової діяльності здобувачів освіти, пристосованості аудиторій тощо.

3.3 Утворення інклюзивної групи та припинення її діяльності здійснюється відповідно до наказу директора Інституту.

## 4 Організація супроводу інклюзивного навчання

4.1 Супровід здобувачів освіти в Інституті організовується структурним підрозділом або відповідальною особою, визначеною наказом директора Інституту, та здійснюється через різноманітні освітні послуги, якими вони можуть скористатися за підтримки інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості людей з різними нозологіями, їхні потреби у компенсації сенсорних вад, що впливають на сприйняття навчального матеріалу, а також соціально-психологічні фактори, які ускладнюють інтеграцію здобувачів в освітнє середовище, потреби у фізичній реабілітації тощо.

4.2 Супровід здійснюється за такими напрямками:

4.2.1 Навчально-організаційний супровід передбачає допомогу учасникам освітнього процесу в організації навчання, складанні та моніторингу виконання індивідуального навчального плану для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, а також організацію індивідуальних консультацій тощо.

4.2.2 Психолого-педагогічний супровід включає системну діяльність, спрямовану на надання психологічної підтримки здобувачам освіти з особливими

освітніми потребами під час навчання. Він спрямований на виявлення психологічних особливостей кожного аспіранта, надання необхідної допомоги в адаптації до інтегрованого освітнього середовища та сприяння особистісному розвитку.

4.3 Соціальний супровід охоплює заходи зі створення умов для соціальної та побутової підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, включаючи надання інформації та допомоги із забезпечення технічними засобами реабілітації, а також організацію волонтерської допомоги.

4.4 Основною метою соціального супроводу є подолання соціальної ізоляції осіб з особливими потребами, сприяння збереженню та підвищенню їх соціального статусу, а також залучення їх до всіх сфер суспільного життя.

4.5 Соціальний супровід здійснюється законними представниками або уповноваженими ними особами, а також за можливості соціальними працівниками та волонтерами.

4.6 Під час організації освітнього процесу в інклюзивній групі враховуються психофізіологічні особливості здобувачів освіти різних нозологій, їхні труднощі у навчанні, потреби в компенсації сенсорних порушень, що ускладнюють сприйняття навчального матеріалу, а також соціально-психологічні фактори, які можуть перешкоджати їхній інтеграції в освітнє середовище, потреби у фізичній реабілітації тощо.

4.7 Лекційні, практичні, семінарські та інші заняття в інклюзивній групі проводяться із застосуванням спеціального обладнання та навчально-методичних матеріалів, які сприяють кращому сприйняттю та засвоєнню інформації здобувачами освіти.

4.8 На вимогу здобувачів з особливими освітніми потребами не допускається уповільнення темпу лекцій, зменшення кількості занять і їх тривалості, а також спрощення або скорочення обсягу навчального матеріалу, оскільки це може знизити якість фахової підготовки.

4.9 Процес оцінювання здійснюється у формі, доступній для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, при цьому результати оцінювання повинні відображати їхній прогрес і досягнення у засвоєнні курсу.

4.10 Навчання осіб з особливими освітніми потребами може проводитись за індивідуальним навчальним планом, розробленим на основі навчального плану та Робочих програм дисциплін із урахуванням рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) або висновків про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності).

4.11 Індивідуальний навчальний план розробляється спільними зусиллями здобувача освіти та викладачів ОНП з метою найефективнішого рішення для подолання викликів у навчанні та житті здобувача. План підписується здобувачем освіти, викладачами ОНП та затверджується заступником директора Інституту з наукової роботи.

4.12. Під час надзвичайних ситуацій, зокрема сигналу повітряної тривоги, структурний підрозділ або уповноважена особа Інституту забезпечує організацію супроводу осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення до укриття або безпечного місця з урахуванням їхніх індивідуальних потреб.

## **5 Порядок пересування маломобільних груп населення та осіб з інвалідністю у приміщеннях Інституту**

5.1 При вході в Інститут черговий працівник охорони по телефону здійснює виклик відповідальної особи Інституту для надання супроводу (допомоги) особам з інвалідністю та маломобільним особам під час їх знаходження на території Інституту.

5.2 При необхідності маломобільні громадяни та особи з інвалідністю можуть заздалегідь погодити з відповідальною особою за телефоном необхідний обсяг допомоги при організації доступу в приміщеннях Інституту із зазначенням дати і часу прибуття, або направивши на електронну пошту Інституту відповідний запит.

5.3 У першочерговому порядку відповідальною особою уточняється, якої допомоги потребує маломобільний громадянин або особа з інвалідністю, характер супроводу.

5.4 Відповідальна особа в разі необхідності зустрічає та організовує супровід маломобільного громадянина або особи з інвалідністю, а в разі настання надзвичайної ситуації відповідає за евакуацію їх з будівель навчальних корпусів Інституту / супровід в укриття Інституту.

5.5 При поданні маломобільними громадянами або особами з інвалідністю заяв або інших документів до структурних підрозділів Інституту, відповідальна особа (за необхідності) супроводжує їх до відповідного підрозділу і знайомить з працівниками Інституту.

5.6 При відвідуванні Інституту в разі необхідності відповідальна особа роз'яснює правила внутрішнього розпорядку та години прийому працівників структурних підрозділів, знайомить з особливостями будівлі Інституту:

– кількість поверхів, поручнів, інших спеціальних пристосувань і пристроїв для осіб з інвалідністю, розташування санітарних кімнат, можливі перешкоди на шляху тощо;

– розташування приміщень Інституту, в якому кабінеті і до кого звертатися з питань, які можуть виникнути.

5.7 Після закінчення відвідування Інституту відповідальна особа супроводжує маломобільних громадян або осіб з інвалідністю до виходу з будівель та території Інституту.

5.8 Відповідальна особа Інституту за погодженням з маломобільними громадянами або особами з інвалідністю може надавати інші види допомоги по супроводу, не передбачені цим Положенням.

## **6 Права здобувачів і наукових працівників інклюзивного навчання**

6.1 Наукові працівники Інституту мають право на підвищення кваліфікації для роботи з особами з особливими освітніми потребами, а також на отримання консультацій і методичної допомоги.

6.2. Для забезпечення належної взаємодії з особами з особливими освітніми потребами наукові працівники Інституту проявляють повагу до таких осіб, вживають заходів для захисту їхніх прав, а також утримуються від висловлювань чи дій, які можуть порушувати або принижувати їхню гідність.

6.3. Здобувачі вищої освіти із особливими освітніми потребами мають право на розумне пристосування освітнього процесу, яке може включати:

- модифікацію процедури проведення підсумкового контролю (окреме приміщення, продовження часу, відведеного для екзамену, використання адаптивних технологій тощо);

- використання спеціального обладнання чи сурдоперекладу під час навчання та підсумкового контролю за технічної можливості;

- пристосування навчального місця аудиторії здобувача освіти згідно з рекомендаціями індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності);

- альтернативний формат підготовки методичних матеріалів (зокрема, аудіо/відео формат, друк збільшеним форматом, друк шрифтом Брайля тощо);

- підтримку волонтерів з числа здобувачів освіти та наукових працівників і академічних менторів (консультування у процесі виконання завдань із навчальних дисциплін під час першого року навчання, конспектування лекцій у спеціальних зошитах, супровід до місця навчання і назад (при потребі), допомогу в побутових справах та щоденному житті у місці спільного проживання);

- забезпечення доступу до місця навчання відповідно до вимог державних будівельних норм, стандартів та правил і потреб здобувачів із особливими освітніми потребами.

## **7 Інформаційна та освітня доступність**

7.1 Інститут забезпечує доступність інформації про організацію інклюзивного навчання шляхом її оприлюднення на офіційному вебсайті.

7.2 На вебсайті Інституту розміщується інформація про:

- порядок звернення здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;
- умови організації інклюзивного навчання;
- контактні дані структурного підрозділу або відповідальної особи (після її визначення);

7.3 Освітній процес може здійснюватися з використанням дистанційних технологій навчання, електронних ресурсів та інших інструментів, що забезпечують доступність для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

## **8 Прикінцеві положення**

8.1 Це Положення вступає у дію з дати видання наказу Інституту про затвердження.

8.2 Дане Положення оприлюднюється на офіційному вебсайті Інституту.